

Frans Otto Larsson (trea i bakre raden) och hela hans familj. Bild: PRIVAT

Frans Otto Larsson på äldre dagar. Bild: PRIVAT

En upklädd Frans Otto Larsson. Bild: PRIVAT

Ingemarstorp i Strålsnäs. Vid entrén ses de nyklassicistiska pelarna som Elisabet Nisser lät uppföra 1923. Bygget lär ha gjorts av F O Larsson, han har alla fall skrivit sitt namn på insidan av en sådan pelare. Foto: PRIVAT

Fattigpojken blev byggmästare

En hedersman som uppfört mängder av byggnader i Boxholm

BOXHOLM (LT)

Frans Otto Larsson föddes som en fattig backstugepojke 1853, men han kom att göra en enorm resa i livet. F O Larsson, som hans namn förkortas ibland, kom att bli en driven företagare, men framförallt en storbyggmästare. I början av förra seklet uppfördes mängder av byggnader av denne man, främst i hemorten Tranås, men även i Boxholm.

Frans Otto Larsson levnadshistoria belystes i Tranås/Ydre släktforskarförenings medlemsblad hösten 2020. Det är Lasse Karlsson som har forskat i denne mans liv, och här återges - med godkännande av Lasse - delar av hans forskning och berättelse om F O Larsson. Men orsaken till det plötsliga intresset för F O Larsson beror på Christian Klingspor, boende på Ingemarstorp, Strålsnäs. Det var han som satte bollen i rullning...

Christian och hustrun Annika har bott på Ingemarstorp sedan 2010 och de har undan för undan gjort ganska omfattande renoveringar, både utvändigt och invändigt.

År 1923 tog Elisabet Nisser över den anrika gården Ingemarstorp. Elisabet Nisser gjorde omfattande renoveringar, bland annat såg hon till att göra nya entrépartier i form av nyklassicistiska pelare, det var högsta mode på 1920-talet. Dessa nästan hundra år gamla pelare var i behov av ny färg, men det visade sig att pelarna var kraftigt rötskadade och bortom all räddning. Christian Klingspor berättar att nya pelare beställdes och vid demonteringen av de gamla pelarna föll en av dem i marken och ramlade isär. Det var då som F O Larssons signatur blev synlig, en signatur som varit dold i nästan hundra år!

Christian Klingspor blev nyfiken och funderade på om

det gick att få fram mer information om byggmästare F O Larsson så han vände sig till Gösta Sanfridsson på Holavedens Hembygdsförening som i sin tur skickade frågan vidare till Lasse Karlsson i Tranås/Ydre släktforskarförening. För Lasse var det en fantastisk livshistoria som rullades upp när han satte igång att forska på den forna storbyggmästaren.

- I höstas hade vi två föredragskvällar om F O Larsson, många av hans ättlingar närvarade då, berättar Lasse Karlsson.

Det var i backstugan Löfhagen på Bråmålen ägor mellan Trehörna och Tranås som Frans Otto föddes den 21 juli 1853. Föräldrarna hette Lars Nilsson och Stina Greta Persdotter, och de hade fått fem barn innan Frans Otto men tre av de barnen dog i unga år. Familjen var fattig och dessutom dog fadern Lars av förstopning 1858, det var bara en dag efter att yngsta dottern föddes. Men trots alla motgångar så lyckas änkan Stina Greta att försörja sig och de fyra barnen.

Som tonåring jobbar Frans Otto med timmerkörning, bland annat med släde till Ödeshög genom den ödsliga Holaveden och han blir vid ett par tillfällen utsatt för rövare.

Stina Greta och två barn - däribland Frans Otto - flyttar till en stuga på Tismetorps ägor innan Frans Otto lämnar hemmet för att arbeta som dräng. Han träffar pigan Eva Lotta och tycke uppstår och den 3 juli 1875 gifter sig paret.

Frans Otto och Eva Lotta bosätter sig så småningom i Löfstad, det som snart ska bli Tranås köping, och de får de första barnen i den vevan. Frans Otto förkovrar nu sina kunskaper inom byggnadsområdet och statar från 1881 med titeln byggmästare. Om han då arbetar ensam eller har ett företag med anställda är dock osäkert. Frans Otto bygger runt år 1883 fastigheten

Brädbiten som suttit på en pelare på Ingemarstorp vid Strålsnäs. Byggnadsmästaren F O Larsson har skrivit sitt namn, samt datumet, den 12 mars 1923. Bild: CHRISTIAN KLINGSPOR

Dalhem på Åsvallehults ägor dit familjen flyttar. Han lär känna Sven Gustafsson från Malexander och som också blir byggmästare och de båda kommer att samarbeta vid flera byggprojekt, bland annat vid bygget av Romanäs sanatorium.

Frans Otto köper den obebodda holmen Strömsholmen, då i Tranås köpings utkant. Där uppför han en större fabriksbyggnad med snickerifabrik, smedja och mejeri.

Flera olika rörelser tar fart tack vare den etableringen, och man kan säga att det var grunden till Tranås köpings småindustrier. F O Larsson bygger ett stort flerbildshus på Strömsholmen dit hans familj flyttar. Kallbadhus och varmbadhus uppförs men även andra hus som får hyresgäster. Frans Otto gör ingen skillnad på folk utan han hyr ut till enkla personer liksom till bättre bemedlade.

Samtidigt med allt detta pågår en livlig verksamhet i F O Larssons byggnadsföretag. I Tranås bygger han bland annat missionskyrkan, flera skolhus, lärarbostäder, Tranås bank AB:s nya fastighet. År 1905 får han uppdraget att bygga det nya järnväshotellet i Sommen. När han 1902 bygger A M Carls-

sons järnhandelsbyggnader skriver tidningarna att han har ytterligare fem större byggnadsprojekt som pågår.

Men även i Boxholm har F O Larsson många byggprojekt. Enligt Lasse Karlsson vet vi helt säkert att F O Larsson har byggt följande byggnader i Boxholm: Skolan i Ekeby 1897, två större arbetarbostäder åt Boxholms AB 1903, nybyggnationer vid säteriet samma år, N. O. Källgrens byggnad med affärslokaler och kontor samt bostad på andra våningen 1900, ett flerbildshus på tomten nr 10 i förstaden åt J P Mellqvist 1899, Janssons gästgiveri 1899, centralskolan 1908 (den som låg där Mediumvalverket nu ligger), Flemminge skola 1912 (nuvarande Motionsgården).

F O Larsson kan mycket väl ha uppfört fler byggnader i Boxholm.

I tidningsartiklar och i personliga skildringar av F O Larsson stärks bilden av honom som en hedersman som alltid vill göra rätt för sig och som tycker det är viktigt att följa ingångna avtal och överenskomelser. Det gör också att han får förtroendeuppdrag i Tranås köping och han blir med i olika nämnder och kommittéer.

Flemminge skola, kallas Motionsgården sedan 1968, är en av de byggnader som F O Larsson uppförde och som fortfarande finns kvar. Byggnaden uppfördes 1912. Bild: KLAS JOHANSSON

Frans Ottos och Eva Lottas familj består år 1900 av tre söner och fem döttrar, men de framgångsrika åren har också kantats av tragedier. Den sexårige sonen David dog i scharlakansfeber 1889 och 1896 dog den tvååriga dottern Sara av "allmän svaghet". Men det mest påtagliga föräldrabarn inträffade kanske 1898, det var då den treåriga sonen Ernst Leonard lekte utanför huset på holmen då han plötsligt försvann. Efter en vecka återfanns pojken döda kropp vid Svartåns strand.

Frans Otto hade ett brett intresse när det gäller företagande. År 1912 köpte han ångfartyget Siri i Arkösund och som han låter sjösätta i Sommen och döpa om till Strömsholmen. Han bygger domarvillan i Tranås, Tranås Tingshus med mera. Kongsbackens pensionat uppför han för att döttrarna Tully och Ebba ska kunna bedriva rö-

relse där. Frans Otto är en aktiv byggmästare långt upp i åren och hans söner fortsätter inom samma område. I maj 1933 slutar Frans Otto sina dagar och han vilar i familjegraven på Tranås gamla kyrkogård.

Lasse Karlsson menar att det finns förvånansvärt lite om Frans Otto Larsson i hembygds litteraturen i Tranås, och i Boxholm är han nog ännu mindre känd kan man anta. Detta trots att hedersmannen Frans Otto Larsson har uppfört mängder av byggnader i bruksorten. Många av dessa byggnader har ju i och för sig jämnats med marken, inte minst under rivningsvågen på 60- och 70-talen. Men nog var det betydelsefulla insatser som Frans Otto Larsson gjorde även i Boxholm, insatser som absolut bör lyftas fram.

Text: KLAS JOHANSSON